Möödunud aasta juulis täienes Eesti Vabariigi põhiseaduse sissejuhatus, Eesti kodanike rahvahääletusel kinnitatud tõotus, ühe sõnaga. Nüüd peab põhiseadus lisaks rahvuse ja kultuuri püsimisele tagama ka eesti keele säilimise läbi aegade. Eks soovinud just seda ka emakeelepäeva mõtte algataja, kümme päeva tagasi toonela teele läinud vana koolmeister Meinhard Laks.

Eesti keel kui riigikeel, asjaajamise keel ja õpetuse keel olid põhiseaduses varemgi kirjas, ent vahest alles nüüd, kui eesti keel on nimetatud meie tõotuses, saab igaühele selgeks, et keel on osa meie põhiseaduslikust korrast. Keel kohustab ja keel on kohustus. Keeleta pole riiki ja meie riigi üks alusmõtteid on keel. Eesti riik saab olemas olla ainult eesti keeles.

Ühtlasi on eesti keel selle maa kõige suurem ja kõige vanem kokkulepe. Nagu ajalugu näitab, on kõik, kes siia tuhandete aastate jooksul on tulnud, olgu hea või kurja mõttega, varem või hiljem kokkuleppega ka ühinenud. Ja kui ei olegi, siis on seda teinud nende lapsed või lapselapsed.

Kristjan Jaak Petersoni küsimusele „kas siis selle maa keel…” võib juba ammu kindlalt vastata: „Jah, võib küll!”. See ongi tõusnud laulutuules taevani. Aga teine ots on kindlalt maa peal ja selle otsa igapäevane harimine on meie teha. Ikka nii, nagu keelevaidluste ligi neli sajandit vana kogemuse järgi kõige kindlam: õpetlaste juhtimisel ja kirjaoskajate toel. Nüüd on see varasemast veelgi olulisem, sest eesti keel on ammu ületanud eestlaste asuala piirid ja tunginud igasse maailma nurka.

Tänane Kristjan Jaak nõuaks küllap taevani tõusmise asemel seda, et selle maa keel täieõiguslikuna infoajastu globaalsetes võrkudes endale igavikku otsiks. Sest kui otsib, siis ka leiab.

Keel on rikkus, mida tuleb endaga kaasas kanda. Vanu osi ei maksa ära visata, kui ka neid hetkel tarvis ei näi minevat. Põhiseadus räägib kogu keele, kõige, mis aegade jooksul loodud, säilitamisest. Emakeelepäeval kõlab see igaühele kahe lihtsa käsuna: hoia alles kõik, mis kunagi loodud, ja uuenda kokkulepet iga päev!